

Ekonomika

Beļģija ir divas reizes mazāka par Latviju, bet tās iedzīvotāju skaits pārsniedz 10 miljonus. Beļģija atrodas pasaulē industrializētākā reģiona vidū. Ir izcila ostu, kanālu, dzelzceļa un automaģistrāļu infrastruktūra. Antverpene ir Eiropas trešā lielākā osta pēc Roterdamas un Hamburgas. Neskatoties uz to, ka Beļģijā ir attīstīta smagā rūpniecība, pakalpojumi IKP veido lielāko daļu – 68,6%, lauksaimniecība tikai 0,7% no IKP, bet rūpniecība – 14,8% (2012.gads).

Vēsturiski Valonijā vairāk attīstījās rūpniecība, turpretim Flandrijā - lauksaimniecība. Pēc II pasaules kara Beļģijā, kuras rūpniecība nebija smagi cietusi, sākās straujš ekonomikas uzplaukums, it sevišķi valsts ziemeļu daļā - Flandrijā. Pēckara ekonomiskās augšupejas gados, ko veicināja Eiropas Savienības izveidošanās un NATO galvenās mītnes atklāšana Briselē, Flandrijā strauji attīstījās vieglā rūpniecība. Daudz naftas ķīmijas rūpnīcu ir teritorijā no Briseles līdz Antverpenei.

Valonijas tradicionālā tērauda rūpniecība zaudē savu nozīmi, tādēļ valsts ekonomiskais centrs arvien vairāk pārvietojas valsts ziemeļu virzienā. 80-to gadu sākumā pasaules tirgū kritās pieprasījums pēc tradicionālajiem Beļģijas ražojumiem, pasliktinājās ekonomiskā situācija un novārtā tika atstāta strukturālā reforma. Sekas bija augsts bezdarba līmenis, strauji auga sociālās izmaksas un mājsaimniecību parādsaistības, valdības budžeta deficīts veidoja 13% no IKP, strauji auga valsts parāds. Savukārt, no 1992. līdz 1993. gadam Beļģijas ekonomika piedzīvoja smagāko recesiju pēc II pasaules kara, IKP 1993. gadā samazinājās par 1,7%. Ekonomiskā izaugsme sākās 1999. gadā, kad IKP pieauga par 2,2%. Investīcijas pieauga par 4% un eksports par 4,4%, kas stimulēja ekonomikas atveseļošanos. Privātais patēriņš pieauga par 1% un valsts patēriņš par 0,9%.

2012. gadā Beļģija ierindojās 33. vietā pasaulē pēc IKP (PPP) rādītāja, savukārt pēc IKP uz vienu iedzīvotāju 31. vietā pasaulē. IKP 2012. gadā samazinājās par – 0.3%, lai gan 2011. gadā bija vērojams pieaugums par 1.8%, mazliet pieauga bezdarba līmenis. Valdība ir samazinājusi budžeta deficītu no 6% līdz 3,3% no IKP. Tai pat laikā valsts parāds ir tikai nedaudz zem 100% no IKP. Beļģijas bankas smagi skāra starptautiskā finanšu krīze, un trīs galvenās bankas saņēma valsts finanšu aizdevumu.

Beļģijas ekonomika jāaplūko valsts reģionu kontekstā. Ne tikai Flandrijas un Valonijas tautsaimniecība ir atšķirīga, bet būtiski atšķiras lielo Beļģijas pilsētu – Briseles, Antverpenes, Ljēžas, Briges, Šarleruā un Ģentes ekonomika.

Flandrija:

- Flandrija aizņem 44,8% no Beļģijas teritorijas un reģionā dzīvo 60% valsts iedzīvotāju. Flandrijas ekonomika Beļģijas IKP veido 57% (2011.).
- Flandrija robežojas ar Franciju, Vāciju, Luksemburgu, Nīderlandi, bet Lamanša šaurums šķir Flandriju no Lielbritānijas.
- Flandrijas tautsaimniecībā svarīgākās nozares ir ķīmija un plastmasas ražošana, automobiļu rūpniecība, loģistika, pārtikas nozare. Liela nozīme ir dzīvības zinātnēm.
- Flandrijā atrodas četras ostas, viena no tām - Antverpene pēc apgrozījuma ir piektā lielākā osta pasaulē. Reģionā lieli avio kravu pārvadājuma apjomi, blīvs iekšzemes ūdensceļu, automaģistrāļu un dzelzceļu tīkls.
- Brisele ir gan Flandrijas, gan Beļģijas galvaspilsēta, kā arī ES administratīvais centrs un ir viena no rentablākajām pilsētām Ziemeļeiropā. Ne velti pilsētai ir piešķirts rentabilitātes indekss - 87,2, par pamatu ņemot Ņujorkas indeksu 100. (Avots: Mercer Human Resource Consulting, costs of Living Survey 2005).
- 60% no visiem Beļģijas uzņēmumiem darbojas Flandrijā.
- Flāmi vairāk naudas iegulda pētniecībā un attīstībā. Arī valodas prasmju un vispārējais izglītības līmenis flāmu zemē ir augstāks nekā Valonijā. Par izglītības jautājumiem Beļģijā ir atbildīga kopienas pārvalde, nevis federālā valdība. Taču visā valstī, it sevišķi lielajās pilsētās - Briselē, Antverpenē, Ģentē, Brigē un Ljēžā, trūkst augsti kvalificēta darbaspēka.

Valonija:

- Valonija aizņem 55,2% Beļģijas teritorijas, kurā dzīvo 40% no visiem valsts iedzīvotājiem. Iedzīvotāju blīvums ir 202 iedz. uz 1 km², salīdzinot ar iedz. blīvumu valstī – 345 iedz. uz 1 km². 75% iedzīvotāju var sarunāties angliiski.
- 59,6% no Valonijā strādājošajiem nodarbināti pakalpojumu nozarē, 15,9% rūpniecībā un celtniecībā, bet lauksaimniecībā – 1,5% (2011.).
- Valonijas tautsaimniecība Beļģijas IKP dod tikai 23,9% (2011.).
- Valonijas pilsētā Ljēžā atrodas Eiropā otra lielākā iekšējā osta.
- Iekšējo ūdensceļu tīkla garums - 460km, dzelzceļu tīkla garums – 1605km, kopējais ceļu garums – 869km.
- Nozīmīgākā pasažieru lidosta: Briseles Dienvidšarleruā lidosta (vidēji gadā apkalpoto pasažieru skaits – vairāk kā 2 milj.). Svarīgākā lidosta kravu pārvadājumiem – Ljēžas lidosta (vidēji gadā pārkrautas ~ 383 873 tonnas kravas).
- Valonijas pilsētās attīstītas šādas augsto tehnoloģiju nozares:

IT un telekomunikācijas Namūrā,
agronomija un agrorūpnieciskās tehnoloģijas Žablū,
kosmosa centrs Ljēžā,
aeronautika, dzīvības zinātnes Šarleruā,
informācijas tehnoloģijas un jaunās paaudzes materiāli Monā,
naftas ķīmijas rūpniecība Senefas un Feluī reģionā,
biomedicīnas un farmācijas nozare Luvēna la Nevā.

Brisele

Briseles ekonomika lielā mērā atkarīga no pakalpojumiem. Pilsētā atrodas starptautisku organizāciju, Eiropas institūciju galvenie biroji, kā arī Beļģijas valsts pārvaldes institūcijas, kurās vēl joprojām strādā pārāk daudz ierēdņu. Kopumā Briselē pārsvarā strādā Flandrijas iedzīvotāji, mazāk no Valonijas (pavisam niecīgs skaits no Nīderlandes un Francijas), kā arī vietējais darbaspēks. Briselē bezdarba līmenis ir daudz augstāks nekā citviet Beļģijā (~ 20%). Tas izskaidrojams ar augstākām nodokļu likmēm nekā Flandrijā un Valonijā, augstu tikai franciski runājošo procentu (Briselē dzīvojošie un strādājošie flāmi pārsvarā runā vienā vai vairākās valodās), tāpat Briseles darbaspēkam trūkst izglītības un darba tirgum nepieciešamās prasmes. Piemēram, Briselē izveidotā VW automašīnu ražotnē strādā tikai 7% Briseles iedzīvotāju, pārējie bija jāmeklē reģionos. Tāpat Briselē dzīvo ļoti daudz iebraucēju (vairāk kā 25%), kuru vispārējais izglītības līmenis ir daudz zemāks kā beļģiem.

Taču, neskatoties uz minētajām problēmām, Brisele ir pilsēta ar ekonomiskās izaugsmes iespējām. Daudzi eksperti iesaka samazināt birokrātiju un daudzus ierobežojumus un pilsētas vadībai vairāk sadarboties ar flāmu un valoņu valsts iestādēm.

Antverpene

Antverpene ar savām piepilsētas teritorijām veido nozīmīgu Beļģijas ekonomikas centru. Tās tautsaimniecības pamatā ir ostas un transports (Antverpenes dzelzceļa stacijā pārkrautās kravas veido 1/3 daļu no Beļģijas kravu pārvadājumiem), tirdzniecība ar dimantiem un to apstrāde (Antverpenē dibināts pirmais dimanta tirgus pasaulē un mūsdienās dimanta eksports Beļģijas kopējā eksportā veido 1/10 daļu), ķīmijas nozare (Antverpenes BASF ražotne ir lielākā uzņēmuma filiāle ārpus Vācijas, un eksportā tā veido ap 2%), telekomunikācijas, automašīnu un fototehnikas ražošana u.t.t.

Brige

Brige-Zēbrige ir viena no nozīmīgākajām un modernākajām Eiropas ostām un tā ir arī visstraujāk augošā Eiropas osta, kas atrodas Eiropas ostu priekšgalā pēc RoRo un dabas gāzes pārvadājumu apjomiem. Nozīmīgu pienesumu pilsētas ekonomikai dod tūrisms. Brige ir viena no pirmajiem tūristu ceļa mērķiem pasaulē. Pilsētu ik gadus apmeklē aptuveni 2.5 milj. ceļotāju.

Gente

Ģentes osta ir trešā lielākā Beļģijā. Ostas teritorijā izvietojusies tādi uzņēmumi kā *Arcelor Gent*, *Volvo Cars*, *Volvo Trucks*, *Volvo Parts*, *Honda* un *Stora Enso*.

Ģentes universitāte studentu skaita ziņā ir otra lielākā Beļģijā un daudzi uzņēmumi, kuros veic zinātniski pētnieciskos darbus, ir izvietojusies pilsētas centrālajā un dienvidu daļā. Šī ir rosīga tūrisma pilsēta.

Ljēža

Ljēža atrodas Valonijas reģionā un agrāk tā bija Eiropā svarīgs tērauda apstrādes centrs. Sākot ar 1817. gadu, pilsētā strauji attīstījās dzelzs un tērauda ražošana. Serengas rūpnieciskais komplekss bija viens no lielākajiem pasaulē. Mūsdienās arvien vairāk samazinās tērauda rūpniecības nozīme.

Ljēžā attīstīta ieroču ražošana un pilsētā atrodas uzņēmuma *FN Herstal* galvenais birojs. Bez šīs nozares pilsētā attīstās kosmosa, informācijas un biotehnoloģijas, kā arī pārtikas nozare ar alus, dzeramā ūdens un šokolādes ražošanu. Ljēža ir arī svarīgs loģistikas centrs. Pilsētā atrodas trešā lielākā upes osta Eiropā. 2006. gadā Ljēžas lidosta bija Eiropas astotā nozīmīgākā lidosta kravu pārvadājumu jomā. 2005. gadā atklāja arī jauno pasažieru terminālu. Tā ir arī *TNT* avioliņiju centrs un galvenā biroja atrašanās vieta.

Preču ārējā tirdzniecība

Beļģijas preču ārējā tirdzniecība no 2001. līdz 2008. gadam pastāvīgi pieauga. Globālā ekonomiskā lejupslīde ietekmēja arī Beļģijas tautsaimniecību; eksports 2009. gadā saruka par 21%, bet imports par 22%. Jau 2010. gadā preču ārējās tirdzniecības apgrozījums atkal pieauga, taču pirmskrīzes 2008. gada apjomus valsts sasniedza un pārsniedza tikai 2011. un 2012. gados. 2012. gadā eksports pieauga par 0.3%, bet imports palika nemainīgs.

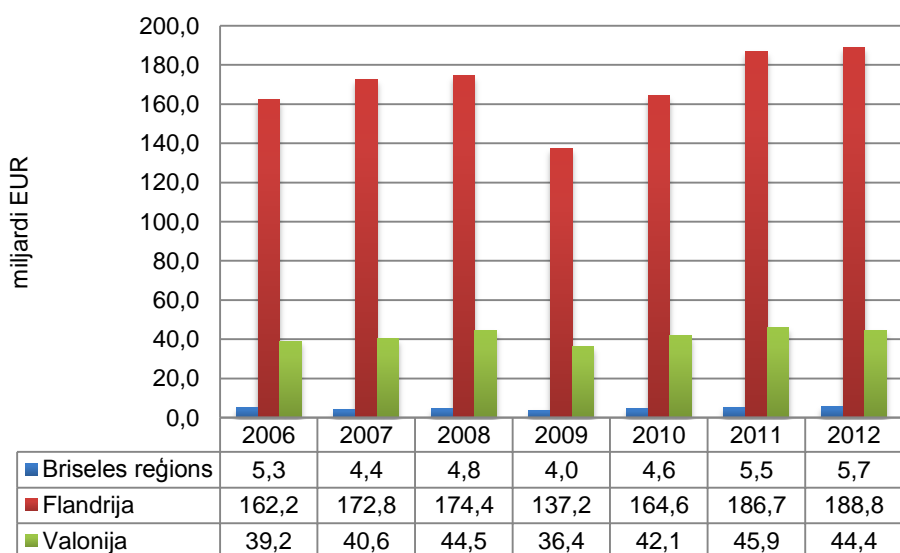
Importē daudz izejmateriālus un eksportē gatavus izstrādājumus. Aptuveni ¼ ārējā tirdzniecība noris ar ES valstīm, Beļģijas ekonomiku labvēlīgi ietekmē tās tuvums Vācijai.

Beļģijas preču ārējā tirdzniecība, miljardi EUR

Avots: National Bank of Belgium, www.nbb.be

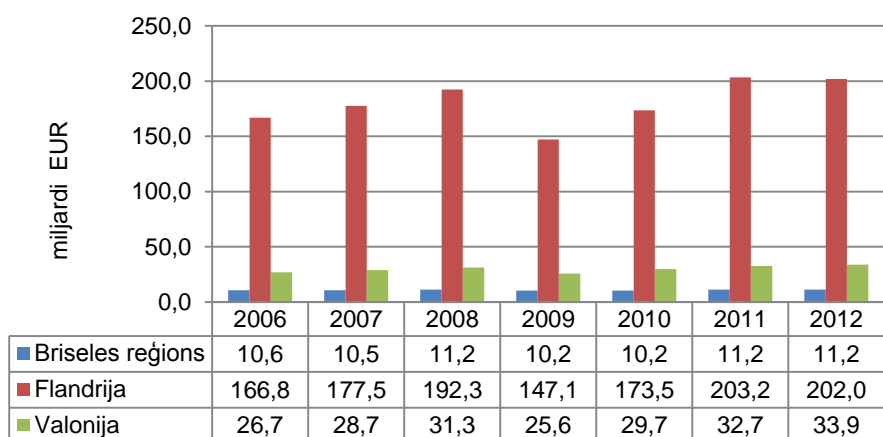
Beļģijas reģionu preču eksports, miljardi EUR

Avots: National Bank of Belgium, www.nbb.be

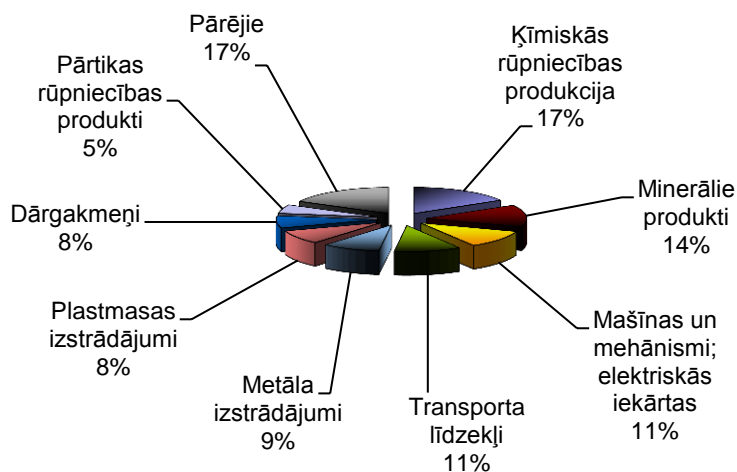
No Beļģijas reģioniem gan ražīgākais eksportētājs, gan importētājs ir Flandrija, kuras īpatsvars Beļģijas kopējā preču eksportā 2012. gadā attiecīgi bija 79% un 81,7%.

Beļģijas reģionu preču imports, miljardi EUR

Avots: National Bank of Belgium, www.nbb.be

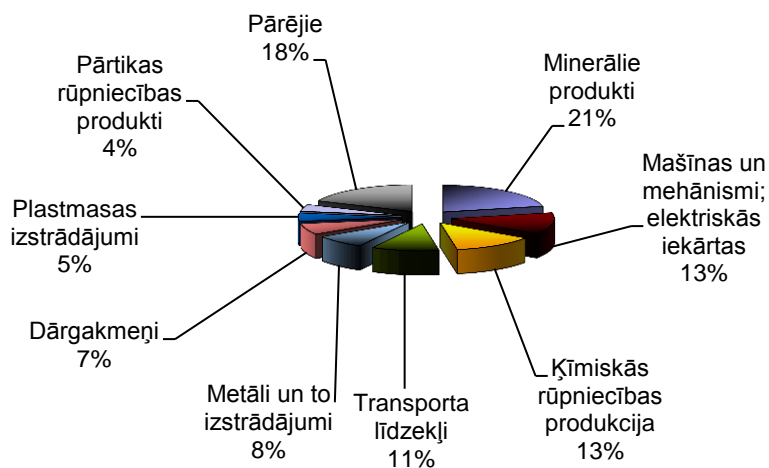
Eksporta procentuālais sadalījums pa galvenajām preču grupām 2012. gadā

Avots: National Bank of Belgium, www.nbb.be

2012. gadā svarīgākās Beļģijas eksporta preces bija ķīmiskās rūpniecības produkti (17%), minerālie produkti (14%) un mašīnas un mehānismi; elektriskās iekārtas (11%).

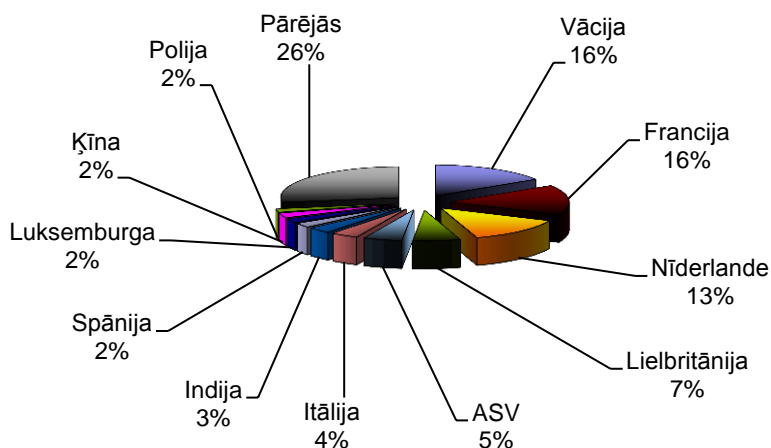
Importa procentuālais sadalījums pa galvenajām preču grupām 2012. gadā

Avots: National Bank of Belgium, www.nbb.be

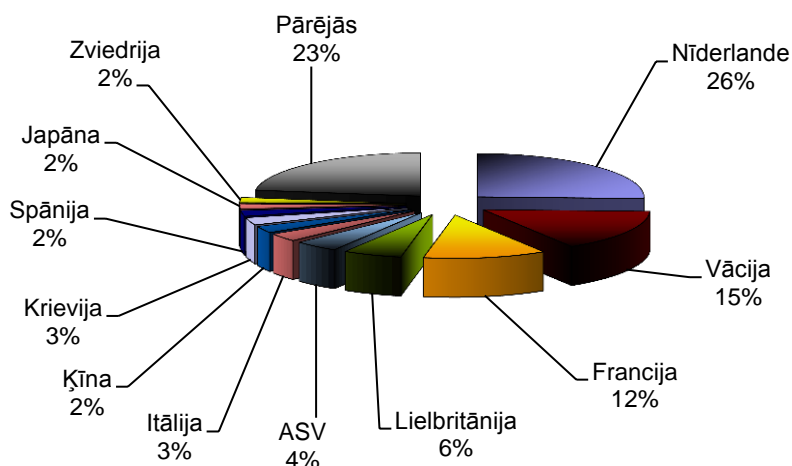
2012. gadā visvairāk ievesti minerālie produkti (21%), mašīnas un mehānismi; elektriskās iekārtas (13%) un ķīmiskās rūpniecības produkti (13%).

Svarīgākie eksporta partneri 2012. gadā

Avots: National Bank of Belgium, www.nbb.be

Svarīgākie importa partneri 2012. gadā

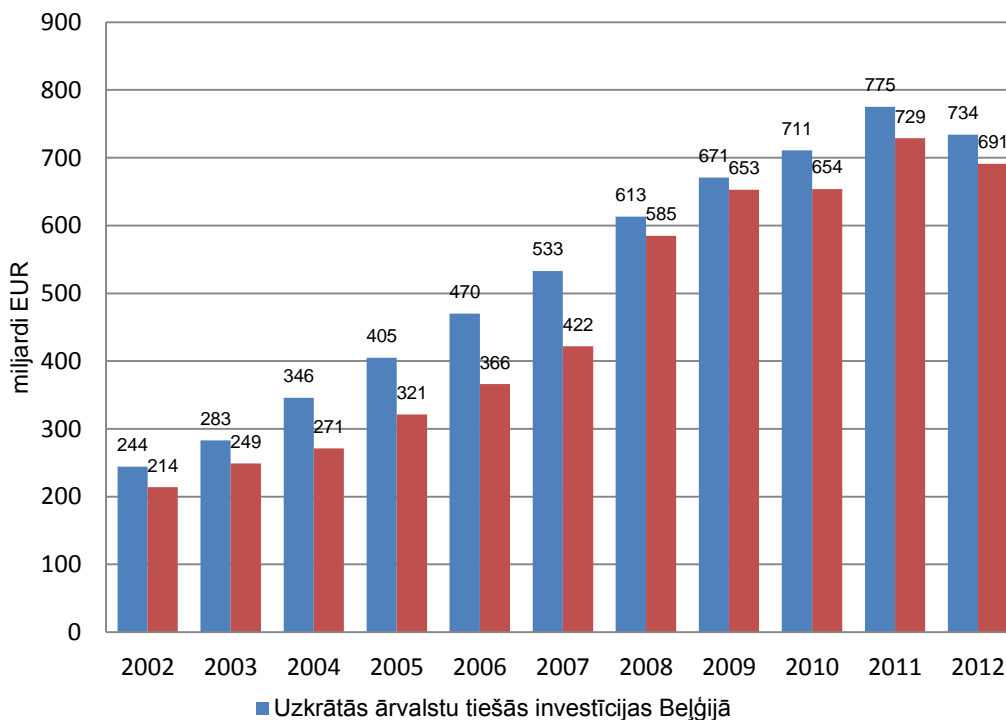

Avots: National Bank of Belgium, www.nbb.be

Intensīvākā preču ārējā tirdzniecība Beļģijai ir ar kaimiņvalstīm – Franciju, Vāciju un Nīderlandi.

Investīcijas

Ārvalstu uzkrātās tiešās investīcijas Beļģijā 2012. gada beigās veidoja 734 miljardi EUR, kas salīdzinājumā ar iepriekšējā gada beigām samazinājušās par 5,3%. Savukārt Beļģijas uzkrātās tiešās investīcijas ārvalstīs veidoja 691 miljardi EUR (samazinājums 5,2%). Beļģijas starptautiskā investīciju bilance ir negatīva un sasniedz 43 miljardus EUR.

Avots: National Bank of Belgium, www.nbb.be